

”Vigtige domme fra EU-Domstolen siden sidst (29.10.2019)”

Indlæg på Dansk Forening for Europarets møde tirsdag den 13. april 2021 v/kontorchef Jakob Nymann-Lindegren, Udenrigsministeriet og kommitteret Nina Holst-Christensen, Justitsministeriet.

Grundlæggende rettigheder

Dom af 6. oktober 2020, de forenede sager C-511/18, C-512/18 og C-520/18, La Quadrature du Net (EU-Domstolen fastslog bl.a., at EU-retten ikke er til hinder for, at medlemsstaterne kan pålægge teleudbydere mv. at foretage en generel og udifferentieret lagring af trafik- og lokaliseringsdata fra alle brugere af elektroniske systemer for en begrænset tidsmæssig periode, så længe der er tilstrækkelige solide grunde til at antage, at den berørte medlemsstat er udsat for en alvorlig trussel mod **den nationale sikkerhed, som er reel og aktuel eller forudsigelig**. Dataene må dog kun lagres i en bestemt periode, der er begrænset til det strengt nødvendige. Perioden kan forlænges, hvis den alvorlige trussel fortsætter. I den forbindelse understregede EU-Domstolen, at lagring af data ikke må blive hovedreglen (‘systematic in nature’). Beslutningen om at pålægge teleudbydere mv. at foretage en generel og udifferentieret lagring skal kunne underkastes en efterfølgende effektiv kontrol enten af en domstol eller et uafhængigt administrativt organ med henblik på at kontrollere, at der eksisterer en sådan situation, og at de fastlagte betingelser og garantier er overholdt. Bekæmpelse af grov kriminalitet kan ikke retfærdiggøre en generel og udifferentieret lagring af trafik- og lokaliseringsdata. EUD udtalte dog, at det kan være berettiget at logge målrettet i områder med høj hyppighed af grov kriminalitet samt steder, hvor der i særlig grad kan begås grov kriminalitet, som f.eks. steder eller infrastrukturer, som regelmæssigt har mange besøgende. Bekæmpelse af almindelig kriminalitet kan hverken berettige en generel og udifferentieret **lagring af** eller **adgang til** trafik- og lokaliseringsdata)

Dom af 6. oktober 2020, sag C-623/17, Privacy International (Artikel 4, stk. 2, TEU fastsætter: ”Navnlig forbliver den nationale sikkerhed den enkelte medlemsstats eneansvar.” EU-Domstolen fastslog, at artikel 1, stk. 3, artikel 3 og artikel 15, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) sammenholdt med artikel 4, stk. 2, TEU, skal fortolkes således, at en national lovgivning, hvorefter en statslig myndighed kan pålægge udbydere af elektroniske kommunikationstjenester at overføre trafikdata og lokaliseringsdata til sikkerheds- og efterretningstjenesterne med henblik på at beskytte den nationale sikkerhed, er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde. Endvidere konstaterede Domstolen, at artikel 15, stk. 1, i direktiv 2002/58, sammenholdt med artikel 4, stk. 2, TEU og artikel 7, 8 og 11 samt artikel 52, stk. 1, i EUs Charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, hvorefter en statslig myndighed kan pålægge udbydere af elektroniske kommunikationstjenester at foretage generel og udifferentieret overføring af trafikdata og lokaliseringsdata til sikkerheds- og efterretningstjenesterne med henblik på at beskytte den nationale sikkerhed)

Dom af 2. marts 2021, sag C-746/18, H.K (Artikel 15, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor sammenholdt med artikel 7, 8 og 11 samt artikel 52, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, der giver offentlige myndigheder adgang til en samling af trafikdata eller lokaliseringsdata, som kan tilvejebringe oplysninger om den kommunikation, som en bruger har foretaget ved hjælp af et elektronisk kommunikationsmiddel, eller om placeringen af det terminaludstyr, som den pågældende gør brug af, og som kan gøre det muligt at drage præcise slutninger om den pågældendes privatliv, med henblik på at foretage forebyggelse, efterforskning, afsløring og retsforfølgning i straffesager, uden at denne adgang er begrænset til de procedurer, der har til formål at bekæmpe grov kriminalitet eller at forebygge alvorlige trusler mod den offentlige sikkerhed, og uafhængigt af varigheden af den periode, for hvilken der er anmodet om adgang til de nævnte data, og mængden eller arten af de data, der er tilgængelige i en sådan periode)

Dom af 17. december 2020, sag C-336/19, Centraal Israëlitisch Consistorie van België m.fl. (Artikel 26, stk. 2, første afsnit, litra c, i Rådets forordning 1099/2009/EF af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet, sammenholdt med artikel 13 TEUF og artikel 10, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, er ikke til hinder for en medlemsstats lovgivning, hvorefter der i forbindelse med rituel slagtning skal anvendes en reversibel bedøvelsesmetode, der ikke kan medføre dyrets død. Endvidere konstaterede Domstolen, at gennemgangen af det tredje præjudicielle spørgsmål intet havde frembragt, som kunne rejse tvivl om gyldigheden af artikel 26, stk. 2, første afsnit, litra c, i den nævnte forordning)

Generelle principper, herunder retsstatsprincippet

Dom af 19. november 2019, de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K. m.fl, og kendelse af 8. april 2020, sag C-791/19 R (EU-Domstolen udtalte i dommen, at den polske forelæggende ret skal efterprøve uafhængigheden for den nye disciplinærafdeling ved den polske øverste domstol med henblik på at afgøre, om denne retsinstans kan påkende tvister vedrørende pensionering af dommere ved den øverste domstol, eller om sådanne tvister skal undersøges af en anden retsinstans, der opfylder dette krav om uafhængighed. Endvidere fastslog EU-Domstolen i kendelsen, at Polen øjeblikkeligt skal indstille anvendelsen af de nationale bestemmelser om den øverste domstols disciplinærafdelings kompetencer i disciplinærsager vedrørende dommerne (foreløbig forholdsregel))

Dom af 2. marts 2021, sag C-824/18, A.B. m.fl. (Fortolkningen af artikel 19 TEU, artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 267 TEUF i en situation, hvor der er foretaget ændringer i den nationale retsorden, som for det første fratager en national ret kompetencen til at træffe afgørelse i første og sidste instans i søgsmål anlagt af kandidater til dommerembeder ved den polske øverste domstol til prøvelse af afgørelser truffet af det polske domsstolsråd om ikke at forelægge de pågældendes, men andre kandidaters ansøgninger for Polens præsident med henblik på udnævnelse til disse embeder, som for det andet fastsætter, at sådanne søgsmål, der fortsat er verserende, automatisk skal indstilles, idet behandlingen af dem ikke kan fortsætte, og søgsmålene ikke anlægges på ny, og som for det tredje herved fratager en sådan national ret muligheden for at få svar på de præjudicielle spørgsmål, som den har forelagt EU-Domstolen)

Ikke-forskelsbehandling

Dom af 11. juni 2020, sag C-581/18, TÜV Rheinland LGA Products GmbH (Artikel 18, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på et vilkår i en aftale indgået mellem et forsikringselskab og en fabrikant af medicinsk udstyr, som begrænser den geografiske rækkevidde af forsikringsdækningen for det civilretlige ansvar for dette udstyr til skader, der opstår på en enkelt medlemsstats område, eftersom en sådan situation ikke på EU-rettens nuværende udviklingstrin er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde)

Unionsborgerskabet og opholdsret

Dom af 27. februar 2020, sag C-836/18, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for, at en medlemsstat giver afslag på en ansøgning om familiesammenføring, der er indgivet af en tredjelandstatsborger, der er ægtefælle til en unionsborger, som er statsborger i denne medlemsstat, og som aldrig har udøvet sin ret til fri bevægelighed, alene med den begrundelse, at unionsborgeren ikke råder over tilstrækkelige midler til sig selv og sin ægtefælle, således at opholdet ikke bliver en byrde for det nationale sociale system, uden at det er blevet undersøgt, om der mellem nævnte unionsborger og dennes ægtefælle består et afhængighedsforhold af en sådan art, at unionsborgeren, såfremt dennes ægtefælle nægtes en afledt opholdsret, vil være nødsaget til at forlade Den Europæiske Unions område som helhed og dermed vil blive frataget den effektive nydelse af kerneindholdet i de rettigheder, som unionsborgeren er tildelt ved sin status. Endvidere fastslog EU-Domstolen, at artikel 20 TEUF skal fortolkes således, at der ikke består et afhængighedsforhold, der kan begrunde tildelingen af en afledt opholdsret i medfør af denne artikel, alene af den grund, at en statsborger i en medlemsstat, som er myndig og aldrig har udøvet sin ret til fri bevægelighed, og dennes ægtefælle, der er myndig og tredjelandstatsborger, har pligt til at bo sammen i medfør af forpligtelser, der er knyttet til ægteskabet ifølge lovgivningen i den medlemsstat, hvor unionsborgeren er statsborger)

Arbejdskraftens fri bevægelighed

Dom af 6. oktober 2020, sag C-181/19, Jobcenter Krefeld (Omfanget efter artikel 7, stk. 2, og artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 492/2011/EU af 5. april 2011 om arbejdskraftens fri bevægelighed inden for Unionen, artikel 24, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38 af 29. april 2004 om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område (opholdsdirektivet) og artikel 4 sammenholdt med artikel 3, stk. 3, og artikel 70, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 883/2004/EF af 29. april 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger af den sociale bistand, som en værtsmedlemsstat skal yde en tidligere vandrende arbejdstager, der søger arbejde, og som har forældremyndigheden over sine to børn, der går i skole i denne stat)

Etableringsretten og den fri udveksling af tjenesteydelser

Dom af 3. december 2020, sag C-311/19, BONVER WIN, a.s. (Artikel 56 TEUF finder anvendelse på situationen for et selskab med hjemsted i en medlemsstat, der har mistet sin tilladelse til at drive hasardspil efter ikrafttrædelsen i denne medlemsstat af en lovgivning, der fastlægger de steder, hvor det er tilladt at organisere sådanne spil, som gælder uden forskel for alle tjenesteydere, der udøver deres virksomhed på denne medlemsstats område, uanset om disse tjenesteydere leverer ydelser til statsborgere i denne medlemsstat eller statsborgere fra andre medlemsstater, når en del af dets kundekreds kommer fra en anden medlemsstat end den, hvor selskabet har hjemsted)

Kapital og betalinger

Dom af 18. juni 2020, sag C-78/18, Kommissionen støttet af Sverige mod Ungarn (*Ungarn har med vedtagelsen af bestemmelserne i a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (lov nr. LXXVI af 2017 om gennemsigtighed for organisationer, der modtager udenlandsk støtte), som pålægger visse kategorier af civilsamfundsorganisationer, der direkte eller indirekte modtager udenlandsk støtte, der overstiger en nærmere bestemt tærskel, forpligtelser til registrering, anmeldelse og offentliggørelse, og som fastsætter en mulighed for at anvende sanktioner over for organisationer, der ikke opfylder disse forpligtelser, indført diskriminerende og ubegrundede restriktioner for udenlandske donationer til civilsamfundsorganisationer og dermed tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 63 TEUF og artikel 7, 8 og 12 i EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder*)

Et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed

Dom af 14. januar 2021, sag C-393/19, OM, (*Artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold, sammenholdt med artikel 17, stk. 1, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, der gør det muligt at konfiskere et redskab, der er blevet anvendt til at begå alvorligt smugleri, når dette tilhører en tredjemand i god tro. Endvidere fastslog Domstolen, at artikel 4 i rammeafgørelse 2005/212, sammenholdt med artikel 47 i Chartret om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national lovgivning, hvorefter det inden for rammerne af en straffesag er muligt at konfiskere et formuegode, der tilhører en anden person end den, der har begået den strafbare handling, uden at denne førstnævnte person har adgang til effektive retsmidler*)

Transport

Dom af 23. marts 2021 sag C-28/20, Airhelp Ltd. (*Artikel 5, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 261/2004/EF af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser skal fortolkes således, at en strejke, der indledes på opfordring af en fagforening for et transporterende luftfartsselskabs personale under iagttagelse af de betingelser, der er foreskrevet i den nationale lovgivning bl.a. med hensyn til strejkevarsel, og som indledes med det formål at sikre opfyldelsen af de krav, der er fremsat af de ansatte i dette luftfartsselskab, og gennemføres af en personalekategori, der er uomgængeligt nødvendig for at gennemføre en flyvning, ikke er omfattet af begrebet »usædvanlig omstændighed« som omhandlet i denne bestemmelse*)

Den Europæiske Unions Domstols beføjelser

Dom af 25. marts 2021, sag C-565/19 P, Armando Carvalho m.fl. (*EU-Domstolen stadfæstede Rettens afvisningsafgørelse af 8. maj 2018, hvorved Retten erklærede et annulationssøgsmål anlagt af en svensk forening repræsenterende unge samere og familier fra EU (Tyskland, Frankrig, Italien, Portugal og Rumænien), Kenya og Fiji – der var aktive enten i landbrugssektoren eller turistsektoren – mod Europa-Parlamentet og Rådets vedtagne klimapakke for ”inadmissible”, dvs. sagen kunne ikke antages til realitetsbehandling). Sammenhold med verserende klagesag ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Duarte Agostinho, m.fl. mod Danmark og 32 andre konventionsstater.*